

DE WITTE ANJER GESCHIEDENIS

Sinds 2005 geven burgers van Nederland door het dragen van een witte anjer uiting aan hun waardering voor veteranen. De witte anjer is bij het oudere deel van de bevolking vooral bekend omdat wijlen Prins Bernhard de gewoonte had dagelijks een witte anjer te dragen. De witte anjer heeft een diepere betekenis. 'Anjerdag' stamt uit de eerste oorlogsdagen van bezet Nederland in 1940.

Zaterdag 29 juni 1940, anderhalve maand na het begin van de Duitse bezetting, was het de eerste verjaardag van een lid van het Koninklijk Huis, namelijk die van Prins Bernhard. De Nederlandse bevolking greep geheel spontaan die dag om hun grote onvrede met de bezetting te uiten en om de bezetter te tonen dat hun hart bij de Koninklijke familie lag.

Overal in het land stak men 29 juni 1940 de vlag uit en werden standbeelden van leden van het koninklijk huis onder bloemen bedolven. Demonstratief gingen veel Hagenaars die dag witte anjers en een oranje strikje dragen, mede op initiatief van de familie van Ronnie van Cleef. In Amsterdam waren op 28 juni al bloemen gelegd bij het Emma monument en portretten van de Koninklijke familie geplaatst. Padvindders maakten van de bloemen een "B" van Bernhard op het gazon. Een draaiorgel speelde er het Wilhelmus dat door de duizenden toeschouwers werd meegezongen. Bij het gesloten paleis Soestdijk werden bloemen aan de hekken aangebracht door honderden mensen die minutenlang bleven staan.

In Den Haag opende zaterdagochtend 29 juni hofmaarschalk jonkheer Laman Trip het felicitatieregister in paleis Noordeinde. Duizenden Hagenaars kwamen hierop af en in de loop van de middag ontstond een enorme menigte bij het paleis. Toen generaal Winkelman arriveerde om het register te tekenen brak de menigte in luid gejuich uit en werd het Wilhelmus ingezet. Er klonken kreten als "Leve de koningin", "Oranje boven" maar ook "Weg met de Duitsers" en "Weg met Hitler". NSB'ers trachten de bloemenhulde tegen te gaan, maar padvindders bewaakten nauwgezet de boeketten. De reactie van de Duitse bezetter bleef niet uit: minister van propaganda Joseph Goebbels was toevallig voor overleg in Den Haag en zag vanuit het paleis aan de Kneuterdijk de volksooploop richting het Noordeinde. Hij

beval onmiddellijk dat deze opstand tegen het Duitse gezag moest stoppen. De politie kreeg de opdracht om binnen het uur de mensenmassa te verspreiden anders zou er geschoten worden door het Duitse leger. De vlaggen moesten ook direct worden binnengehaald. De feestelijkheden werden inderdaad ook direct beëindigd. De Nederlanders voelden zicht echter gesterkt door hun eerste verzetsdaad.

De Duitse bezetter kwam direct na 29 juni met een aantal drastische maatregelen: Het werd de Nederlandse bevolking verboden om voortaan te vlaggen, Koninginnedag (toen nog 31 augustus) mocht niet langer worden gevierd. Het Wilhelmus mocht niet meer worden gezongen, de portretten van de koningin moesten uit alle openbare gebouwen worden verwijderd en alle straatnaam borden met de namen van de leden van het koninklijk huis moesten door andere namen worden vervangen. Scouting werd een verboden organisatie en generaal Winkelman werd met zijn staf in krijgsgevangenschap afgevoerd. Burgemeester De Monchy van Den Haag en hofmaarschalk jonkheer Laman Trip werden ontslagen.

Het dragen van de anjer krijgt door deze geschiedenis een bijzondere betekenis.

UNIFIL Veteranen liepen in 2005 tijdens het defilé in Wageningen met een witte anjer op de borst en herhaalden dat bij de Nationale Veteranendag in 2006 in Den Haag.

In 2007 is de Stichting Anjer Veteranendag opgericht, die zich vervolgens tot doel heeft gesteld om de witte anjer voortaan op Veteranendag te laten fungeren als symbool van waardering en erkenning van alle Nederlanders voor hun oorlogs- en vredesmissieveteranen. De stichting heeft inmiddels een breed draagvlak

gecreëerd voor dit symbool binnen de Nederlandse samenleving, want we kunnen anno 2010 vaststellen dat de viering van nationale Veteranendag niet meer zonder de witte anjer gebeurt. De stichting heeft tot doel om het witte anjer initiatief te continueren, te verstevigen en verder uit te bouwen. Een onderdeel van die activiteiten is voorlichting omtrent de achtergrond van het initiatief. Zou het vergelijk op mogen gaan, kan in dit verband gekeken worden naar een soortgelijke traditie in Engeland, waar rond de herdenking van slachtoffers van oorlogen, jaarlijks in november, gedurende een week lang de mensen rondlopen met een poppy (rode klaproos) op de borst, van premier, voetbalverslaggever tot nieuwslezer.

2005 UNIFIL-detachement loopt met witte anjer in Wageningen. 29 juni wordt vastgesteld als Nationale Veteranendag

2006 Nu ook witte anjer in Den Haag lovende kritieken voor initiatief 2007 10.000 witte anjers in Den Haag. Na grote aarzeling ook witte anjers in Ridderzaal Enkele gemeente besluiten ook tot uitgifte witte anjer

2008 Wederom 10.000 anjers in Den Haag, nu door organisatie NL Veteranendag (NLVD) *) 7.000 witte anjers verkocht via de stichting aan gemeenten en particulieren

2009 NLVD deelt uit 15.000 (levende) witte anjers in Den Haag *) 180 gemeenten vieren Veteranendag met witte anjers (bron NLVD)

2010 2011 Stichting introduceert zijden en papieren anjer NLVD verspreidt 15.000 zijden anjers in Den Haag

2013 Introductie van de 'Pin-Anjer'. een anjer die door middel van een pin op het revers gestoken kan worden. NLVD verspreidt 15.000 van deze anjers in den Haag en 11.000 anjers op scholen.

2014 Voor Veteranendag op 28 juni zijn er dit jaar 85.000 besteld, een record in onze geschiedenis. De CDS staat het dragen van de witte anjer op het militaire uniform tijdens Veteranendag toe.

2015 Stichting Anjer Veteranendag introduceert naast de Wall of Honour op het Malieveld de lokale Wall of Honour. De verkleinde versie (2 x 2 meter) van de Wall of Honour wordt 3 weken voorafgaand aan de Nationale Veteranendag geplaatst op een centrale plaatst op het gemeentehuis. Door middel van bijgeleverde promotionele elementen worden de bewoners van de gemeente gevraagd om een Witte Anjer te prikken samen met een boodschap om de veteranen te eren. Drie dagen voorafgaand aan de Nationale viering van Veteranendag in Den Haag worden de geplaatste Walls opgehaald om te worden vervoerd naar Den Haag. Aldaar zullen de lokale Wall of Honours worden opgesteld in een lang lint vanaf het Den Haag centraal station richting het Malieveld

*) met medewerking vrijwilligers stichting Anjer Veteranendag

Oproep oud materiaal

Hebt u nog oud foto- of film materiaal van Anjerdag 1940 op zolder liggen? Laat ons dat dan gaarne weten. Wij willen dit graag in ons educatie materiaal gebruiken en op onze website plaatsen.

U kunt contact met ons opnemen via info@dewitteanjer.nl